	Wensen & Bedenkingen ingediend n.a.v. de collegeronde oktober 2021	Reactie namens Stuurgroep
	Schiermonnikoog	
1	Het uitvoeringsprogramma is akkoord hoewel het stuk erg theoretisch wordt bevonden. Nu is het zaak dat er vooruit gegaan moet worden en ook vol inzetten op de lobby. Voorts in de uitwerking en in de lobby inzetten op (concrete) eiland specifieke problematiek en projecten. Na een jaar moet er wel een deugdelijke evaluatie plaats vinden.	Zie v.w.b. lobby onder 3 De eilanden worden uitgenodigd ook vooral met voorbeelden van eilandspecifieke problematiek te komen via de werkgroepen. Evaluatie na 1 jaar
	Ameland	
2	Het college heeft geen 'formele' wensen en bedenkingen. De collegeleden zijn erop gericht met de huidige stukken tot actie te komen gericht op cofinanciering door derden en uitvoering van 'grote werken'.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
	Terschelling	
	A. Wensen en bedenkingen	
	Wij hebben de volgende opmerkingen en vragen	
3	*Bestuurlijke organisatie* Wij missen in het hoofdstuk ''Organisatie'' (blz. 34 e.v.) en in de inleiding de bestuurlijke organisatie. De bestuurlijke organisatie is o.i. essentieel voor het slagen van het Programma Waddeneilanden. Wij denken daarbij aan: -rol, taken en bevoegdheden van de portefeuillehouder (lokaal en in de Waddensamenwerking), college en gemeenteraad en van het DB en AB van de Waddeneilanden. -werken met bestuurlijke opdrachten -werken met DVO's	*Besproken in AB van 21-10:* *Actuele stavaza:* • In de versie die naar de raden is gegaan is de paragraaf over de ambtelijke organisatie vervangen door een alinea waarin wordt aangegeven dat aan de governance nog wordt gewerkt

	-borgen dat de ambtelijke organisaties goed aanhaken. -borgen van de regie op de uitvoering	• in de inleiding van het UP is het doel van versterken bestuurlijke samenwerking toegevoegd • Governance: volgt aanzet vanuit Stuurgroep • Lobby belegd bij nieuwe secretaris-directeur • In Stuurgroep is een document 'Rollen, taken en bevoegdheden' besproken en vastgesteld. Gaat tzt samen met stuk Governance naar DB
4	*Subsidieprogramma of samenwerkingsprogramma?* Met uitzondering van de Quick Wins hebben wij het Uitvoeringsprogramma Waddeneilanden vooral benaderd vanuit de kansen die er liggen tot samenwerking en het belang van eiland specifieke projecten voor de samenwerking. Met het oog daarop heeft Terschelling bijvoorbeeld afgezien van het indienen van projecten als de Tonnenloods (realisatie van een belevingscentrum door de gemeente in samenwerking met Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer, investering 7 miljoen), het Havenproject (investering 20 miljoen) en Warmte West-Terschelling (investering 9 miljoen). Als wij het Uitvoeringsprogramma als een subsidieprogramma moeten zien dan willen wij deze projecten alsnog toevoegen.	*Besproken in AB van 21-10* Intentie is om aan te tonen dat we als eilanden met elkaar kunnen samenwerken om zo krachtig en zelfstandig te blijven, en het daarmee ook een hoger doel dient, namelijk het verbeteren van de leefbaarheid.
5	*Tussentijdse aanpassingen* Wij nemen aan dat de lijst met formats bij de verschillende thema's dienen als concrete voorbeelden die eilandbreed opgepakt zouden kunnen worden en dat ook nieuwe of andere niet genoemde projecten binnen de samenwerking opgepakt kunnen worden. Vraag: Is er ruimte voor tussentijdse aanpassingen van het Uitvoeringsprogramma als zich nieuwe kansen, projecten of ideeën voordoen?	*Besproken in AB van 21-10* Het is een dynamisch en daarmee flexibel Programma waardoor tussentijdse aanpassingen op inspanningenniveau mogelijk zijn. Ook wanneer zich bijvoorbeeld tussentijds kansen voordoen moet er ruimte voor zijn om daar op in te spelen, wel binnen de gestelde kaders. Visie en ambitie veranderen echter niet.
6	*Tekstuele opmerkingen*	
a	-Blz 6, kolom "Herstructureren"; Herstructurering voormalige noodslachtplaats mist.	Aangepast
b	-Blz 7 smart doelen; "Herstructurering 'de Stoek' vml dorpshuis 14 appartementen Herstructurering voormalige noodslachtplaats 4 klein all-electric wooneenheden" staat er 2x in.	Aangepast
c	-Blz 9: Kolom multifunctionele accommodaties; "Nieuwe "de Stoek" / multifunctioneel centrum bij 't Jok toevoegen bij de inspanningen.	Aangepast

d	-blz 10; Quick Wins; 18 wooneenheden na afbraak dorpshuis en noodslachtplaats; De totale investering, inclusief de investering door WoonFriesland is € 9.635.000.	Aangepast
7	***C en D. Gebruik inhoud en verdere uitwerking Uitvoeringsprogramma*** Het college van Terschelling stemt ermee in dat de inhoud uit het Uitvoeringsprogramma gebruikt mag worden om in gesprek te gaan met mogelijke subsidieverstrekkers en samenwerkingspartners en de informatie die de komende maanden beschikbaar komt, te gebruiken om het Uitvoeringsprogramma verder uit te werken. Hierbij tekenen wij aan dat wij voor de eiland specifieke projecten zelf het initiatief nemen om de lokale samenwerkingspartners te benaderen.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
	Vlieland	
8	Vlieland heeft niet veel inhoudelijke opmerkingen. Wat ons college betreft een goed stuk.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
9	Een paar zaken verdienen nog even de aandacht:	
a	• Graag aanpassen dat we geen onderdeel zijn van het Unesco Werelderfgoed (pag. 22)	Aangepast
b	• De vraag op pag 23 zou beantwoord kunnen/moeten worden (wie ondertekenen?)	Wanneer aan de orde gezamenlijk ondertekenen
c	• Hoofstuk XII de smartformulering is niet erg ambitieus (telkens slechts op 1 eiland. Dit zou toch op alle eilanden moeten?)	Besproken in AB 21-10: Er is voldoende ruimte om hierover na te denken in de komende fase.
d	• Tekstuele wijzigingen zoals aangegeven in document	Aangepast
	Texel	
10	Het college heeft ingestemd met de gevraagde beslispunten in de oplegnotitie.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
11	Wethouder Kooiman wordt bestuurlijk trekker van programmalijn 5 en houdt daarbij ook ruggespraak met de burgemeester van Schiermonnikoog. Na de verkiezingen wordt opnieuw bekeken wie het beste de bestuurlijk trekker kan zijn.	Stuurgroep vult aan dat de bestuurlijk trekkers afstemming zoeken met hun collegae op alle eilanden.

12	Algemeen Het college van B&W van Texel heeft een positieve grondhouding ten opzichte van het uitvoeringsprogramma. Hiermee kan, binnen de verschillende thema's, gezamenlijk ingezet worden op projecten die voor de eilanden relatief groot zijn, maar toch buiten bestaande regelingen vallen van bijvoorbeeld het Rijk omdat ze daarvoor 'te klein' zijn. Daarnaast biedt het kansen voor andere partijen op het eiland Texel.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
	Wensen algemeen	
13	Veel projecten zijn nog niet concreet genoeg en staan nog niet op de juiste financiering. Gebruik 2022 om projecten nog veel concreter (in inzet en potentiële financiering) te maken en ook te koppelen aan de diverse eilanden. Prioriteer, maak keuzes en zet dit in een stappenplan;	*Besproken in AB van 21-10:* Er wordt gewerkt op basis van jaarschijven. De Stuurgroep kan prioritering aangeven op basis van nog te bepalen criteria. Vanuit de Stuurgroep en het Waddenkantoor zal ook geanticipeerd worden op de nieuwe coalitieakkoorden en wat voor effect/invloed dit heeft op de jaarschijven van het Programma Waddeneilanden. Criterium van succesvol samenwerken is bovenal vertrouwen hebben en elkaar wat gunnen. Verwachting is dat in 2022 gestart wordt met de 'Quick Wins'. *Actuele stavaza*: Na akkoord op de inhoud vanuit de Raden komt er vanuit Stuurgroep een voorzet over prioritering en criteria
14	Maak een duidelijke tijdlijn voor de bestuurlijke trajecten (inclusief provincies en rijk) en geef ook inzicht in de afspraken die met het Rijk of provincies zijn of worden gemaakt – lobby moet gestructureerd aangepakt worden vanuit beide provincies/5 gemeenten richting Rijk;	Zie onder 3

15	Betere vertegenwoordiging van provincie Noord-Holland op bestuurlijk niveau (al dan niet in de stuurgroep), maar ook in de ambtelijke samenwerking;	*Besproken in AB 21-10* *Actuele stavaza:* Vertegenwoordiging in Stuurgroep is onderwerp van gesprek met provincies Ambtelijk is er inmiddels een coördinator (Tim van Rooijen) en zijn er twee provinciale ambtenaren afgevaardigd in de werkgroepen Duurzame Energie En Circulaire Economie
16	Werk de governance & financiering meer uit, met als uitgangspunt dat elk eiland naar rato zelf verantwoordelijk is voor haar middelen en personele inzet;	Voor Governance: zie onder 3 Voor Financiering: *Besproken in AB 21-10* Uitgangspunt is dat het een gezamenlijke opgave is. Co-financiering kan bij verschillende partijen vandaan komen; Gemeenten, Provincie, Waddenfonds etc. Een vraag die nog openstaat is of de financiering op programmaniveau of projectniveau aangevlogen gaat worden. Dit is ook afhankelijk van de manier waarop het geld binnenkomt. Dit raakt ook rechtsreeks aan de slagvaardigheid binnen het Programma. *Actuele stavaza:* Het spectrum met aan het ene uiterste financiering op projectniveau en aan het andere uiterste ‘bulkfinanciering is aan de orde gesteld in de presentatie aan de raden op 18-11.

		Discussie moet nog verder worden gevoerd binnen de samenwerking
17	Zorg er voor dat er straks per programmalijn – of liever nog per project – geld gereserveerd wordt voor een aanjager ofwel projectleider. Dat komt namelijk het resultaat ten goede: je kunt selecteren op inhoudelijke kennis, maar ook ontlast het de ambtelijke organisaties op de eilanden. Alleen bij Programmalijn 5 wordt een 'innovatieadviseur' genoemd.	Voor de organisatie van het programmateam is door de eilanden budget beschikbaar gesteld. Vanaf 2022 is er per programmalijn een trekker die 1 dag per week voor alle eilanden werkt op die betreffende programmalijn. Of/hoe dit straks op projectniveau ook gebeurt hangt af van de keuzes die vanuit het Samenwerkingsverband worden gemaakt over hoe er gewerkt en gefinancierd gaat worden binnen het programma.
18	Maak helder wat er qua inspanningen wordt verwacht van bestuurders en ambtenaren	Bestuurders Zie onder 3 Ambtenaren: Besproken in AB van 21-10 *Actuele stavaza*: Procedure aantrekken ambtelijk trekkers en opzetten ambtelijke organisatie van het programma loopt
19	De rol van de bestuurlijk trekker (en zijn ondersteunend ambtenaar) moet duidelijker gemaakt worden: wat houdt het in qua verantwoordelijkheden, inspanningen en tijdsplanning? Er is behoefte vanuit het college van Texel om de rol van de bestuurlijk trekker meer te expliciteren.	Zie onder 3
20	Na de verkiezingen in 2022 moet er opnieuw bekeken worden welke bestuurlijke trekkers er worden gekozen voor een bepaalde programmalijn. De verhoudingen zullen wellicht wijzigen en nieuwe portefeuillehouders met wellicht andere capaciteiten en interesses zullen toetreden in colleges. Texel kiest nu voor een tijdelijk trekker (de heer Kooiman) voor programmalijn 5 totdat er een nieuwe coalitie is geformeerd;	Besproken in AB van 21-10: Wordt op dat moment bekeken. Op dit moment hoeft hier geen rekening mee gehouden te worden.
21	De programmalijnen van het Waddenfonds/Investeringskader Waddengebied, Eilanden op Eigen Kracht (€6M) worden gesynchroniseerd met de programmalijnen in het Uitvoeringsprogramma van Programma Waddeneilanden (gelijke doelen voor duurzaamheid, circulariteit en duurzame brede welvaart/toerisme)	Niet alle opgaven op het gebied van duurzaamheid worden opgepakt vanuit het programma, alleen al omdat er daarvoor niet voldoende geld is voor deze programmalijn. Er kan daarmee dus ook verschil zitten in de doelen van de verschillende onderdelen.

	Bedenkingen algemeen	
22	Er zijn veel project formats ingediend voor een beperkt budget per programmalijn. Maak hier keuzes in. Geef aan welke prioriteit hebben met een duidelijke tijdlijn.	Zie onder 16
23	De consequenties voor ambtelijke en bestuurlijke capaciteit in 2022 zijn nog niet helder.	Zie onder 3 en 16
24	Stakeholders zijn nog niet voldoende aangehaakt. Voordat stukken openbaar worden moet dit wel gebeurd zijn.	Als er akkoord is op de inhoud kunnen de werkgroepen hiermee aan de slag
25	In het document waarin de projecten formats meer zijn uitgewerkt, wordt veelal 'betrokken eilanden' genoemd. Wat is de status van dit document? Vanuit Texel zijn hier zeker nog vragen over/aanmerkingen op. Soms wordt 1 specifiek eiland genoemd met de toevoeging 'alle eilanden'. Onduidelijk is wat dit inhoudt en wat dit betekent voor de gemeentelijke cofinanciering?	Deze formats zijn in de werkgroepen besproken. Welke projecten uiteindelijk op welk eiland wordt uitgevoerd bepalen eilanden zelf
	Wensen en bedenkingen programmalijn 1 – Goed Wonen en Leven	

<table>
<tr><td>26
27</td><td>Allereerst de wens dat er nog een keer naar de verdeling van de quickwins BZK wordt gekeken. Totaal wordt voor de Quick Wins BZK uitgegaan van € 9.000.000 inclusief cofinanciering voor provincie en gemeente 25%/25%. Ameland heeft bijvoorbeeld drie projecten aangeleverd i.p.v. de afgesproken 2. Wens voor Texel: neem dan ook het Thijssehuis alsnog onder de Quick Wins op. Zie huidige verdeling quick wins hieronder:

<table><tr><td>Texel</td><td>14%</td><td>€</td><td>1.230.000</td></tr><tr><td>Terschelling</td><td>25%</td><td>€</td><td>2.250.000</td></tr><tr><td>Ameland</td><td>35%</td><td>€</td><td>3.120.000</td></tr><tr><td>Vlieland</td><td>7%</td><td>€</td><td>600.000</td></tr><tr><td>Schiermonnikoog</td><td>20%</td><td>€</td><td>1.800.000</td></tr><tr><td></td><td>100%</td><td>€</td><td>9.000.000</td></tr></table>
2. Verder valt op dat de quickwins (QW) bij actielijn 1 en 2 van programmalijn 1 zijn ondergebracht. Dit is niet in lijn met wat eerder is afgesproken (zie ook de memo vanuit DR Wadden in de bijlagen). Waarom wordt dit nu toch onder het Waddenprogramma opgevoerd? Nu bestaat actielijn 1 in het programma financieel uitsluitend uit de QW (€ 9.000.000) en is er geen geld gereserveerd voor de overige projecten/formats. Deze overige projecten/formats zitten wel in de bijlage met tijdlijnen. Wens: hierover moet eerst meer duidelijkheid komen.</td><td>Relatie Quick Wins tot Programma Waddeneilanden. Vanwege het moment (zomer 2021) en het proces waarin het Programma toen zat, heeft het DB ervoor gekozen om procesmatig een onderscheid te maken tussen het Programma Waddeneilanden en het traject rondom de Quickwins met BZK.
Echter; de ingediende Quick Wins leveren wel een bijdrage aan het Programma en aan het bereiken van de ambitie. Het betreft ook grotendeels projecten die in eerdere stadia al waren genoemd als mogelijke projecten binnen het Programma. Vandaar dat ze wel in de betreffende actielijnen zijn opgenomen.
Qua financiën op actielijnniveau is er nog het eea uit te werken. Ten tijde van het schrijven van het UP moest een inschatting worden gemaakt van kosten en verdeling. Mogelijk dat die nog wijzigt. Ook is voor ons op dit moment onduidelijk of er nog meer co-financiering op deze lijn verwacht mag worden na de inmiddels door BZK toegezegde 4,5 miljoen.</td></tr>
<tr><td>28</td><td>3. In actielijn 2 is naast de QW’s voor de overige projecten/formats ca. € 3.000.000 opgenomen, maar voor een groot deel (waaronder het Thijssehuis) is niet duidelijk hoe dit geld aan de projecten/formats wordt toegerekend. Wens: hierover moet eerst meer duidelijkheid komen.</td><td>De inschatting is in de werkgroepen gemaakt en betreft slechts een grove eerste inschatting op basis van zeer grofmazig ingediende formats. In het vervolgtraject kan hierover pas meer duidelijkheid komen.</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>Wensen en bedenkingen Programmalijn 2 – Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen</td><td></td></tr>
<tr><td>29</td><td>De omschrijving in het uitvoeringsprogramma is niet concreet genoeg om te duiden aan welk soort projecten wordt gedacht. Bedrijfsverzamelgebouwen spelen meer op de andere eilanden vanwege schaarste (er is geen ruimte om bedrijventerreinen aan te leggen). Voor de duidelijkheid</td><td>Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen</td></tr>
</table>

	in het vervolgtraject graag concreter aangeven wat we met de invulling van de actielijnen bedoelen.	
	Wensen en bedenkingen Programmalijn 3 – Optimaal Bereikbaar en Verbonden	
	Wensen en bedenkingen Programmalijn 4- Duurzame Energie	
30a	1. Concreet aangeven hoe de bedragen (in totaal €4 miljoen) verdeeld worden over de eilanden en op welke wijze ingezet worden en welke tijdlijn daarvoor geldt. a. Procesgeld/ project ontwikkeling, tijdlijn is te kort voor project cofinanciering. b. Hoe wordt financiering per project beoogd c. Tijdlijn projecten en investeringsagenda	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen
b	2. Concrete doelstellingen en concreet uitgewerkte projectvoorstellen voor de korte termijn per eiland. a. Prioritering concrete projecten en actuele projectstatus en commitment partners in kaart brengen per eiland.	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen
c	3. Concrete doelstellingen voor langere termijn: a. Prioritering in tijdlijn en stappenplan om tot concrete projecten per eiland te komen.	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen
d	4. Prioriteiten per eiland voor eigen eiland en voor aanhaken bij andere eilanden aangeven. (In welk project zal welk eiland wel, en welk eiland niet bijdragen, dat schept duidelijkheid voor iedereen en dat is uit te leggen)	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen/op de eilanden
e	5. Lobby binnen en vanuit de provincie Noord-Holland en Texel ook bestuurlijk gestructureerd aanpakken naar het Rijk om belang en slagkracht Programma ook naar voren te brengen. a. Goede Noord-Hollandse of Texelse vertegenwoordiging op strategische plekken. b. Goede aansluiting Provinciale beleidsprogramma en ambtelijke taskforce met programma Waddeneilanden.	Zie ook onder 3 en 15

f	6. Kernachtige samenvatting concrete kansen voor de eilanden om zich voor in te spannen. a. Regionale fondsen en kansen om zo landelijke en EU Cofinancieringen voor concrete projecten per eiland b. De programmalijnen van het Waddenfonds/Investeringskader Waddengebied, Eilanden op Eigen Kracht (€6M) worden gesynchroniseerd met de Programma Waddeneilanden doelen voor duurzaamheid, circulariteit en duurzame brede welvaart/toerisme. c. Regionale fondsen en provincies (zie b) hebben aangegeven om samen met gemeenten, stakeholders en regionaal fondsengeld meer kans te maken om vanuit dit collectief ook Rijks- en Europese subsidies aan te vragen of deze te faciliteren. Voor de grote en complexe projecten kan dit met sterke partners waar eilanden mee te maken hebben zoals HHNK/RWS/SBB.	Hiervoor ligt een taak bij de trekker, programmateam en in de ambtelijke werkgroepen
	Wensen en bedenkingen Programmalijn 5 – Circulaire Economie	
	Voor de duidelijkheid in het vervolgtraject graag concreter aangeven wat we met de invulling van de actielijnen bedoelen.	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen